

Costa Brava, una mar de ciment

ull crític · El periodista Miquel Riera inaugura demà a Girona una exposició fotogràfica de caràcter itinerant, titulada 'Costa Esbravada', on repassa i dona la seva visió particular de les barbaritats urbanístiques perpetrades al litoral gironí

Si d'una cosa ens n'enorgullim els gironins és de tenir mar i muntanya a tocar. La verdor dels Pirineus, d'una banda, i la blavor de la Costa Brava, de l'altra. Uns paisatges estimats que sobreviuen a la contínua pressió demogràfica i turística, no sense cicatrius urbanístiques difícils de curar. Si bé a dalt, a les muntanyes, encara predomina l'espai verge entremig de pistes d'esquí i urbanitzacions de xalets de segona residència que creixen com bolets, a la costa les barbaritats constructives perpetrades des de Portbou fins a Blanes fan molt mal als ulls, per molt que ens hi hàgim acostumat. I, a més, sembla que la cosa no té pas aturador.

Precisament, per aquesta estima al territori i a la Costa Brava en particular, i amb la voluntat de conscienciar els ciutadans que cal controlar "molt més del que ho està actualment" el creixement urbanístic al litoral, el periodista i gran apassionat de la fotografia Miquel Riera i Planas (Torroella de Montgrí, 1960) ha captat amb la seva càmera i ull crític un bon grapat d'aquestes aberracions. Ho ha fet recorrent la costa de punta a punta al llarg de més d'un any i quan ja tenia fetes més de 1.500 fotografies va decidir parar, revisar la feina feta i seleccionar les imatges més il·lustratives per compondre una exposició. L'ha titulat Costa Esbravada i es podrà veure del 5 al 28 d'abril al Centre Cultural La Mercè de Girona. La mostra ha estat organitzada pels Amics del Museu d'Art de Girona i compta amb el suport de Foto Torroella i de SOS Costa Brava.

Herència franquista

"El paisatge és com un llibre obert, el millor lloc on l'ésser humà ha escrit la seva història." La cita és d'Yvette Barbaza, autora de *Le paysage humain de la Costa Brava* (1966)–, que Miquel Riera recull per recordar que el declivi paisatgístic de la Costa Brava va començar d'una manera desmesuradament progressiva amb l'arribada del turisme massiu. "És a partir dels anys cinquanta del segle passat, en plena dictadura franquista, el que va comportar la destrucció de nombroses àrees costaneres fins llavors verges, amb urbanitzacions i construccions de tota mena", explica. També, com bé se sap, i si no ell ens ho recorda, va ser a partir dels anys seixanta i setanta quan promotors i especuladors sense escrúpols van aixecar grans edificis i xalets i van urbanitzar muntanyes i moltes zones a tocar de les platges. "El paisatge de la Costa Brava va quedar transformat per sempre, sovint amb edificacions de mala qualitat, pèssim gust i volums desmesurats que, malauradament, s'han perpetuat fins als nostres dies", declara, abans d'afegir que "un urbanisme desaforat que amb l'arribada dels ajuntaments democràtics no es va aturar en molts indrets i fins i tot segueix en l'actualitat".

I si es diu que una imatge val més que mil paraules, es podria dir que Miquel Riera ha escrit un llibre de 30.000 mots amb aquesta exposició estructurada en quatre blocs. En el primer, de caràcter introductor i més general, apareixen aquests mars de ciment en llocs paradigmàtics de la Costa Brava com són les urbanitzacions de Canyelles Petites i Puig Rom a Roses –"De les bestieses amb més impacte que s'han fet"–, el gegantí apartament Delta Muga d'Empuriabrava –"Innominable i ben visible de qualsevol punt de la badia de Roses"– o les més recents de S'Antiga o els Jardins de Sa Riera Living, que mantenen en peu de guerra els ecologistes; o a Sant Pol, a Sant Feliu de Guíxols, on les edificacions modernistes a primera línia es confonen amb la urbanització que les envolta.

I si no n'hi ha prou, d'horror, el segon bloc es para en els detalls. Aquí trobem una sèrie de fotografies d'edificis aixecats en urbanitzacions com la de Bon Relax a Sant Pere Pescador o a Platja d'Aro i concrets com l'edifici Jaume II de Palamós i el Delta Muga de nou. I encara que pugui semblar contradictori, fins i tot de la monstrositat Miquel Riera n'ha sabut extreure una certa bellesa estètica.

Això abans de tornar als grans volums d'urbanitzacions, en què apareixen llocs paradisiacs absorbits per l'afany urbanístic, com Ses Costes d'Aiguablava (Begur), Punta Montgó (l'Escala), Cala Salionç de Tossa de Mar, Roca Grossa de Lloret de Mar i Fener de Baix a Llançà. I encara un quart àmbit que agrupa fotos on la natura i el verd no poden camuflar les construccions. Aquí, llocs mítics i molt estimats per l'escriptor Josep Pla, com és Aigua Xelida, o la Colina del Sol a Palafrugell, "producte d'un pacte amb promotors que volien construir a primera línia de mar".

Alcaldes 'API' Cada poble costaner, molts dels quals avui dia ja es consideren ciutat, té una història lligada a la pressió urbanística. La majoria, com destaca, amb promotors que en connivència amb alcaldes i autoritats de l'època aconseguien llicències d'obres que permetien aixecar aquests monstres de més de vint plantes a primera línia de mar. "Allà on es va perpetuar el govern franquista va continuar la sagnia urbanística" o, dit d'una altra manera, "on hi va haver voluntat política en patim les conseqüències". Riera es refereix a municipis com Tossa de Mar, Calonge, Pals o Begur, que van ser governats per alcaldes i regidors que també havien tingut càrrecs durant el franquisme. Són els que ell anomena "alcaldes API", recollint un sobrenom corrent en aquests llocs afectats: "Els Gual, Bataller, Saragossa de torn que van sucumbir o beneficiar-se de la pressió urbanística i dels constructors." A Torroella de Montgrí, el seu poble natal, tot i que s'han salvat indrets com la Pletera, on hi anava una gran urbanització, tampoc amb els governs progressistes es va poder fer "cau i net", com ha quedat constància amb alguns desastres urbanístics a l'Estartit. És més, casos paradigmàtics com Castell a Palamós o els Aiguamolls de l'Empordà, en què la pressió popular i ecologista va guanyar la batalla, van tenir un cost elevat, amb els terrenys comprats a preu d'or amb diners públics.

El periodista Narcís-Jordi Aragó, ja en els actes de celebració del centenari, l'any 2009, de la publicació a La Veu de Catalunya del famós article de Ferran Agulló "Per la Costa Brava", es va mostrar contrariat amb el desenvolupament del territori: "Allò que era l'argument per a la marca turística ha estat sovint menyspreat, amenaçat i agredit." Una sentència que Miquel Riera, catorze anys després, subscriu a través de les imatges que ha captat, amb mirada estètica però sobretot crítica. Debat i projecció La inauguració de l'exposició es farà dimecres, 5 d'abril, a les 7 de la tarda, a La Mercè Centre Cultural de Girona, un acte que conduirà el també periodista Narcís Genís. També es farà un debat complementari, el 12 d'abril (19 h), amb la participació d'Eduard de Ribot (SOS Costa Brava), Georgina Vázquez Utzet (Col·legi d'Arquitectes de Catalunya) i Jordi Colomé (alcalde de Torroella de Montgrí). El 18 d'abril tindrà lloc la projecció d'Els límits de la Costa Brava, un documental d'Antoni Martí. La intenció és que l'exposició sigui itinerant i que recorri les principals de la Costa Brava. Així, al maig ja es podrà veure a La Cate de Figueres i, segurament, el setembre, a Palamós.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 04-04-2023, Pàgina 16

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2270581-costa-brava-una-mar-de-ciment.html>